

בד"צ דק"ק שכונת קראון הייטס**Beth Din of Crown Heights**

390A Kingston Ave.

Brooklyn, New York 11213

Telephone (718) 604-8000

Fax (718) 773-0186

ב"ה, כ"ד מני"א, ה'תשע"א

"דברי חכמים כדרבנות וכמשמרות נטועים בעלי אספות נתנו מרעה אחד" (קהלת יב, יא). ובפי' המצו"ד (שם): "דברי בעלי אסופות הם המלקטים מספרים שונים ויחברו מחברות, המה דברים קבועים כו' פרים ורבים כאילו היו נטועים בארץ, ר"ל דבריהם קיימים. ועוד יוכל החכם להוציא מהם טעמים רבים כו', אף שיש בהם דעות מבני"א שונים, כלם אמתיים, כי חכמת כולם ניתנו מן המקום ב"ה החונן לאדם דעת".

הן כל יקר ראתה עינינו, מעשה ידיו להתפאר ופרי עמלו של רב פעלים מקבציאל, הרה"ג שאול שי' סילם מרבני אנ"ש, אשר פיו יקבנו בשם "וכל מצותיך אמת", בירורי הלכות וחקרי מנהגים, ע"ס השו"ע, ראש דברך אמת, ריש חלק אורח חיים, אשר עשה אזנים וריבה פעלים לתורה, וקיבץ עליו לנקבציו כעמיר גורנה, עד מקום שידו מגעת, בלקוטי בתר ליקוטי, מדברי האחרונים אשר מפייהם אנו חיים, סמוכים לעד לעולם עשויים באמת, ואת אחרונים הוא בא, דור דור ודורשיו, לא ראי זה כראי זה, זה אומר בכה וזה בכה, מזה ומזה הם כתובים. ונותן טעם לשבת, שהוסיף ציצים ופרחים, וירד לגנים ללקוט שושנים, בנוהג שבעולם, וליחזי היכי נהוג, הכל כמנהג המדינה, נהרא נהרא ופשטי, בסוד ישרים ועדה, איש איש במסילתו יעלה, ושוה לכל נפש, אשר יסודתם בהררי קודש, הצד השוה שביניהם שאלו ואלו דברי אלקים חיים, יחדיו יהיו תמים והיו לאחדים.

ואת הכל עשה יפה בעטו, הכל מתוקן לסעודה, למצוא דברי חפץ, יושר דברי אמת, ערוכים ומסודרים, דבר דבור על אופנו, משנה והלכה ברורה במקום אחד, למען ידעו דור אחרון, איש על מחנהו ועל דגלו, איזה דרך ישכון אור ה', לדעת את המעשה אשר יעשון, הישר בעיני ה'. ואם כי לא עברנו בין בתריו כ"א מקופיא, אפס קצהו תראה, וכולו לא ראינו, והרי בדברים הנוגעים למעשה בהלכות המצוות, הלכה ומורין כן, ילפינן חיפוש מחיפוש, בחורים ובסדקים, בשערים המצויינים בהלכה, וצריכים שרטוט כאמיתה של תורה. אבל מה שהלב חושק הפנאי עושק, והמדפיסים אצים לאמר כלו דבריהם, ובהודאה במקצת סגי, כי מקצתו מעיד על כולו. ומה גם שכבר שבתוהו רבנו, ואיתמחי בתלתא גברי. ואוקי גברא אחזקתי, חזקה על חבר שאינו מוציא מתח"י דבר שאינו מתוקן.

ואפריון נמטיי לכת"ר שליט"א אשר טוב עשה בעמיו, והכל צריכין למרי חטיא. וברכתנו שלוחה אליו שיזכה לראות ברכה בעמלו, צלח רכב על דבר אמת, לברך על המוגמר בקרוב, להגדיל תורה ולהאדירה, ולזכות את הרבים, מתוך בריות גופא ונהורא מעליא. ועיי' הפצת המעניות חוצה, כולל פסקי רבינו הזקן (לקו"ש ח"ד ס"פ וילך), ישוטטו לבקש דבר ה' זו הלכה וזה הקץ, ובקשו את דוד מלכם ומצאו, הלכתא למשיחא, וישלח אלקים חסדו ואמתו, שלח אורך ואמתך, קאתי מר דא מלכא משיחא, נשבע ה' לדוד אמת, בירושלים עיר האמת, תומ"י ממ"ש.

ועי' באעה"ח, בברכת כוח"ט

הרב יוסף ישעי' ברוין
חבר הבד"צ

הרב אהרן יעקב שויי
חבר הבד"צ

ולמען עשות לטובה אות, תוכו רצוף פה כמה הערות, ונציגה נא אשר עמנו, בכותבת הדקה, קמא קמא דמטי, פעמים בא בארוכה ופעמים בקצרה, כפי מסת הפנאי.

א. בסי' א אות כא במחלוקת המקובלים אי עדיף ללכת פחות פחות מד"א או במרוצה – להעיר שמסתימת ל' אדה"י בשו"ע מהדו"ת ס"א ס"ז מי קצת כהדעות שהאיסור בהליכה ד"א הוא מה שמשעה רוח"ט ע"ע (וראה בהע"ה הבאה). ועייגי"כ בל' אדה"י במהדו"ק ס"א ריש ס"ז. אבל שם בסוף הסעי' מי קצת דשהויי טומאה עדיף (ע"ד ל' הגמ' ערובין קד, ב. וכבר העירו בזה בהשייכות לנדו"ד) מהליכה ד"א. וי"ל שנתנו גדר ושיעור לשה"י זו והוא בדעביד מעשה והולך ד"א. ולהעיר מכעיי"ז ממש – ג' האופנים דאיסור ביאת מקדש בטומאה: שה"י, השתחוי', ויצאה בדרך ארוכה, והשקו"ט בגדר האיסור (ראה לקו"ש חכ"ז ע' 56 ואילך). וילע"ע.

ב. שם אות כג, מקצוה"ש ס"י ב סק"א ובמילואים לשם, דבנטל ידיו קצת ולא גי"פ בסירוגין מותר ללכת ד"א וליגע במלבושיו, ור"ל דעיקר הטומאה עוברת גם בפ"א. – ועיי"ש שכ"ה גם ע"פ העט"ז בגליון השו"ע ס"י ד. וכעיי"ז בקונט' שבסו"ס אורח נאמן ס"ד סק"ו דבהדחה פ"א סגי לכל אכו"ש חוץ מבגגית. וכ"ז חידוש גדול. ובבא"ח פ' תולדות ש"א ס"ז (ע"פ שלמי צבור יח, ג – הובא בשע"ת ס"ד סק"ה) מי דלא כן. ואם כי בשו"ת יב"י סק"י

הביא משו"ת תורת יקותיאל או"ח ס"א דבנט"י פ"א ל"ש יד לעין כו' – במחכ"ת, המעיין ישר תחזינה עינינו דהתם מיירי בנט"י ג"פ כראוי, ונט"י פעם ב' לתפלה. וסתימת הל' בפע"ח שער הברכות פ"ה מוכח שדוקא בנטילה ג"פ בסירוגין מותרת הנגיעה במלבושיו, דקאי אמאי דסליק מיני, עי"ש. ואם כי הבדה"ש הביא מל' אדה"ז במהדו"ת ס"ד ס"ב ובסי' סדר הנטילה "שאינה עוברת לגמרי מכל וכל עד שיטול ג"פ" (וכן יל"פ בל' שעה"כ ענין ברכת השחר: עד שנעתקת לגמרי משם) – סו"ס הרי יש קצת רוה"ט, ומנ"ל דמותר ליגע במלבושיו ולילך ד"א כשיש קצת רוה"ט. ושוי"מ שכן הק' ביד אהרן על העט"ז הנ"ל. (אבל, להעיר מהידוע שהנדי' הוא קיצור דקיצור מחיבורו המקורי, ומלא שיבושים, ראה מורי' שנה יא גליון יא ע' פא ואילך). ועי"ש ביפה ללב ס"ד סק"ב באורך.

[ול"ק מהא דב"אירע מקרה שאין לו מים ליטול ידיו ג"פ כראוי .. יטול מעט" (מהדו"ת ס"א ס"ז ובסי' שם הל' נט"י. ובמילואים לקצוה"ש ש"הפ"י הפשוט" דהיינו פ"א. וצ"ע, דהרי בהכי קאי אח"ז בסי' הנטילה. ומי דלאו היינו הך) – דבכה"ג בדלית ברירה מוכרח לסמוך על "דין התלמוד והפוסקים" (שם), וכנראה דמה"ט הותר בזה ליגע במלבושיו וללכת ד"א מפני ההכרח (מדלא הוזכר שם כ"א שלא ליגע באבריו ובאכו"ש). ובלא"ה, זהירות הנ"ל היא רק מדת "עבדי ה' המתקדשים וכו'", ולא מדת כל אדם ד"המון עם אשר לא הגיעו למדה זו" (מהדו"ת שם). ואדרבה, מהמשך ל' אדה"ז נ' להיפך ממש, דבאמת זהירות הנ"ל שייכת גם בנט"י פ"א, "ומ"מ אם אירע מקרה שאין לו מים" לא יחוש להנ"ל.

ומש"כ אדה"ז בסי' סדר הנטילה "נוטל פ"א ויברך ענט"י כי הברכה לא נתקנה בשביל העברת הטומאה מעל ידיו בלבד אלא לפי שצ' להתקדש בקדושתו של הקב"ה ולהעביר הטומאה מעל ידיו" – דוחק לפרש דמחלק בין העברת עיקר רוה"ט להעברתה לגמרי (כפי שפ"י בקצוה"ש), דהעיקר חסר מן הסי'. ועוד, דהמשך לשונו "ככהן שמקדש ידיו" מוכח דלא כן. ונ' כוונתו, דהברכה אינה בשביל רוה"ט ד(שינת) לילה לחוד שבזהר, כ"א מצד רוה"ט דסתם ידים כבנט"י לסעודה וככהן המקדש (ולהעיר מלקו"ש חל"א ע" 187 בדעת הרמב"ם ואדה"ז (במהדו"ק) אי בקדוש יו"ר (ונט"י שחרית – לטעם זה) י"ב גם גדר טהרה). ולוד"מ הו"א שנפלה כאן טה"ד, וצ"ל בפעם האי "רוח הטומאה", ועכ"פ, הכוונה ברורה].

ולהעיר מתולעת יעקב (הובא גם בסדה"י כוונת נט"י בשם "ראיתי כתוב", וסיים עלה: ואם קבלה הוא נקבל. ובש"ה מס' חולין בשם "כתבו המקובלים") "ששורה עליהם רוה"ט והם ג' רוחות וצ' לערות עליהם ג"פ להעבירם", וא"כ גם בנטל ידיו פ"א עדיין שורה עליהם ב' רוחות. ויעויין גם בקב הישר פי"ג. כן להעיר שבסדה"י מבאר "שביליה כו' מצא מקום והכנה בכל האיברים לשרות בהם ולשלוט עליהם כו' ומפני שחזקת טומאה גדולה בכח גדול והכנה צריך עירוי ג"פ עליהם ובתלתא הויא חזקה והולך לו על כרחו כו' אבל שאר הענינים אין שרותו [השראת רוה"ט] שריה ולא חזקתו חזקה כי אינו אלא דרך עראי ובשפיכה אחת עליהם כראוי מועיל"י. (וכע"ז בתפלה למשה להרמ"ק ש"א ס"ב). ועי"ש שם (בד"ה ובעני"פ, הועתק גם בש"ה שם). וממרוצת לשונו נ' דאיסור הליכה ד"א שייכת לחיוב נטילה ג"פ, אלא שמחדש שגם ביוצא מביה"כ ירחץ ידיו תיכף ומיד אף שא"צ ג"פ (ולהעיר ממש"כ הש"ה עצמו בשער האותיות ערך טהרה ליטול בכ"פ ג"פ).

ויתירה מזו, גם בנוגע לנט"י בסירוגין דוקא, דהנה בקצור של"ה מס' חולין עניני נט"י שחרית "יטול ידיו ג"פ רצופין כו' כדי שלא ילך ד"א בלא נטילה, ואח"כ ילך לביה"כ כו', ואח"כ יעשה כסדר הזה וכו' [והיינו ליטול בסירוגין]". אולם, ביפה ללב ס"ד ס"ב די סק"ז כ' גם ע"ז: ולא זכיתי להבין איך בדרך הזה נמלט שלא לילך ד"א בלי נטילה, כי מה תועלת יש בזה שנוטל ג"פ רצופין, שהרי סו"ס הרו"ר לא יצא כיון שלא נטל בסירוגין, דכל הקפידא שלא לילך ד"א בלא נטילה כו' הוא מפני רו"ר השורה על הידים, עי"ש. [ואכ"מ בהשקו"ט ע"ד ס' קצור של"ה].

והנה מריש הו"א, להפריד בין הדבקים, דשאני רו"ר מרוה"ט (וכדמוכח גם מהחילוקים בין נט"י ליוצא מביה"כ לנט"י שחרית. וראה בשע"ת ס"ד סק"יב באו"א לפי דרכו), ומצד גדר רו"ר שהוזכר בש"ס י"ל דא"צ נטילה ג"פ (ע"פ תוס' יוה"כ יומא עז, ב שנחלקו בזה ר"נ ורבנן, ולרבנן א"צ ג"פ), ועכ"פ לא בסירוגין (דהא שאינה עוברת בל"ז, כמ"ש בשעה"כ שם, הוא משום רוה"ט דוקא, כלשונו שם). ועוד, דבדיעבד סגי בכל מידי דמנקי. וכנראה מה"ט מדינא דגמי הותר נגיעה במלבושיו (ראה ברכות נא, א) והליכה ד"א, וכן לברך וללמוד, דרו"ר ל"ש לנגיעה במלבושיו והליכה ד"א וכו', כ"א לנגיעה באבריו ובאוכלים לחוד. אמנם, אצל הזהר והמקובלים נתחדש יתירה מזו שייב גם רוה"ט, מפני שנשמתו מסתלקת (ונפק"מ לניעור בלילה, ובסי' פסק שא"צ ליטול ג"פ בכה"ג. ואכ"מ), ולזה צ' נט"י ג"פ בסירוגין. וכן צ' ליזהר בכה"ל, דאל"כ משהה רוה"ט ע"ע, ומשרה על בגדיו. (ושוי"מ לחלק כע"ז בפתח הדביר ס"ד אות ה, אבל להיפך, דרו"ר עובר רק ע"י סירוגין. אבל שם נחית לחלק באו"א בין טומאת ידים עסקניות כבנט"י לסעודה לרו"ר דנט"י שחרית).

[ולהנ"ל יש ליישב מה שחקרוהו שרים (שו"ת לב חיים ס"י סה. עוד יוסף חי פ' תולדות) דל"ש רו"ר בבגדים – דרוה"ט שאני. ובלי הזהר, ח"א נג, סע"ב: בכל מה דיקרב בידוי כולהו מסאבי דשריאי עליהו רוח מסאבא וכו', לא יסב ב"נ מנוי לאלבשא ממאן דלא נט"י דהא אמשיך עליה רוח מסאבא. ועצ"ע, דבכ"מ (סדה"י שם. מ"ח מס' חצות פ"א מ"א. ועוד. וכן ר"ל בשו"ת לב חיים שם לולא ד' הזהר) נ' שעיקרו לא משום טומאה ממש, אלא שלא להשהות רוה"ט ע"ע יותר מהמוכרח (וכמו שיי"מ כן גם בהאיסור דהליכה ד"א, וראה בהע' הקודמת). וגם אדה"ז הביא ד"ז (והליכה ד"א) בדיני השכמת הבקר (בס"א), ולא כללינהו בחדא מחתא עם שאר דיני איסור נגיעה (בס"ד). ומי כנ"ל. ולהעיר שבסדה"י כ' "אחר שלבש חלוקו כו' קודם שיגע במלבושיו או בכ"ע וד"א". ומי קצת דבחלוקו שאני מפני

ההכרח. ובסיי יעביץ סי הנהגת הבקר מחלק בין מכנסיים ובתי רגליים לישאר בגדיו העליונים". וייל כניל. ולהעיר משוייע אדה"ז סמ"ו ס"ב ובהנסמן במהדו"ח שם. ולהניל אי"ש. וכנראה שמה"ט שינה אדה"ז מלי הגמי וכי חלוקו דייקא. וקושיית המג"א ס"ד סק"א – י"ל דס"ל דבגמי מיירי בכל מלבושיו].

ובזה מדוייק שינויי הלי בשוייע אדה"ז מהד"ת ס"א ס"ז דנקט רו"ר ואח"כ שינה טעמו וכי רוה"ט, יעו"ש, וכ"ה בסידור, ובמהדו"ק ס"ד ס"ד. ודוק. (ואף ששעה"כ לא הי תח"י אדה"ז, ובפע"ח שם ובעולת תמיד (שער התפלה – יג, ד) כי בלשון רו"ר, אולי יש בזה חילופי גירסאות. וצע"ק דבשעה"כ (כבפע"ח ובעו"ת) נקט לה בשמא, "שיבתא" ו"בת מלך" כלי הגמי (שבת קט, א. יומא עז, ב. חולין קז, ב). ולפי"ז, לענינו, אי משום רוה"ט הרי אינה עוברת לגמרי עד שיטול ג"פ (בסירוגין), והרי מה"ט מחמירין שלא לילך ד"א.

[ועפ"ז יש ליישב קושיית הארצה"ח ס"ד בארץ יהודה סק"ו (הביאו להלכה במשנ"ב בבה"ל ד"ה ידקדק) דבגמי (יומא שם) אמרו שמדיחה אשה ידה אחת ונותנת פת לתינוק ואינה חוששת, ומי שגם שלא בסירוגין סר רו"ר (ובבדה"ש שם דיו"כ שאני שאי"ב רו"ר כ"כ) – דזהו רק משום רו"ר (והו"ע נחית לחילוק הנ"ל בארץ יהודה סק"ד), ואוי"ל דרוה"ט אינו אוסר בדיעבד משא"כ רו"ר (וכהדעות בזה. – וראה אג"ק מהרש"ב ח"א ע"י שיז). ועיי"ש, דר"ל שסירוגין הוא רק למצוה ולא לעכב. וצ"ע כוונתו. ובסיי אדה"ז כי שהוא לעכב. ובלא"ה לייק לפמשי"כ התוסי שם דשיבתא הו"ע אחר, ומיירי אף כשנטי"י שחרית. אבל בשעה"כ הנ"ל דשיבתא היינו בת מלך, ומוכח דס"ל כפרש"י].

אמנם לאחר העיון אין בזה כדי ישוב כל צרכו, דני דבכ"מ במהדו"ב נטה אדה"ז קו בענין זה, וס"ל דדא ודא אחת היא, וכדרכו שם לאחד בין הנגלה והנסתר, עיי"ש ס"ד ס"ב ש"מוזכר ג"כ בגמי כדי להעביר רוה"ט", "וגם התלמוד הזהירו על רוח הטומאה זו", ועיי"ש עוד בהמשך. ועצ"ע בכ"ז. ולהעיר גם ממהדו"ק ס"ד ס"ט ס"ב ס"ד וס"ט"ו (בכהנ"ל רו"ר), ובענין זה גופא בסנ"ה ס"ח (רוה"ט).

ג. בסיי ג אות ה בנוגע להרהר במציאות הקב"ה בביה"כ, וציין לשו"ת צ"א חיי"ג ס"א סק"ג ושי"נ – ראה גם בהנסמן שו"ת משנה שכיר או"ח סכ"ג. להורות נתן ח"א ס"א. ועוד. אבל, ראה בהתועדויות תשמ"ג (שיחת ש"פ נשא) שהיא סברא פראית, והיפך יסודות האמונה, ולא עלתה ע"ד של אף אחד, ובמכ"ש מזה שאסור לחשוב אודות המחליף פרה בחמור, יעו"ש. ויתכן שמש"כ שסברא זו לא עלתה ע"ד של אף א', הכוונה רק להסברא שמותר להרהר במציאותו מצד הטעם שעצומ"ה נמצא בכל מקום. ועצ"ב.

ד. בסיי ד אות ל, לשיעור שתיך נשמי – להעיר ממאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע"י תקמג ששיעורו שעה, עיי"ש החשבון. ויש להעמיס כן גם במש"כ החיד"א במח"ב ס"ד בקו"א "יותר מח"ש". אבל הו"ע כי בנצו"א לח"א (רז, א) שהוא פחות משעה. ואוי"ל לפי הענין דהיינו נ"ט נשימות. ומש"כ בבדה"ש ס"ב סק"א לדיק מלי אדה"ז בסיי (סי הנטילה ד"ה אם נייעור) שהוא שיעור מועט, מדנקי שינת עראי – בכ"מ (שו"ע אדה"ז סמ"ז ס"ז (מהטור). וראה כה"ח שם סק"ז. ועוד. ולענינו, במשנ"ב ס"ד סק"ז. וכ"כ להדיא בשו"ת שערי ישועה (לתלי הגו"ר) ש"א ס"א. וצע"ק בשוייע אדה"ז סמ"ד ס"א. ועיי"ש במג"א וט"ז ובעט"ז) פי באופן השינה ולא בכמותה, וכ"כ מהלי כאן. ודי הבדה"ש שהכוונה לשינת עראי בלי בני"א – צ"ע. ואף שטעמא דמילתא דבכה"ג ל"ח שיגע במקום מטונף – בלבו"ש עהמג"א ס"ד סק"ג דמי מתשו' הרא"ש שכ"ה גם בישין הרבה. ולפי"ז אי"ש מה שהקי באורח נאמן שם סק"ח.

ה. שם אות לד, לגבי נטי"י ג"פ להיוצא מביה"כ – בקובץ רחובות הנהר ל"ג בעומר תשס"ט ע"י 66 מפי השמועה ע"ד הנהגת כ"ק אדמו"ר מהרש"ב ני"ע – ב"פ. ולהעיר מאשכבתא דרבי ע"י 16. וראה הליכות שלמה תפלה פ"כ הע"י 86. ואף שדעת אדה"ז (וגם בסיי סדר הנטילה ד"ה אם עשה) שבכל גוויי אי"צ כ"א פ"א – י"ל שהוא מחומרא וכדעת קצת מהמקובלים. ושאני הטלת מים, שמדינא אי"צ כלל, כ"א בנגע במקום הטינופת, וע"פ שו"ע אדה"ז ס"ז ס"ב וסתר"י ס"ד. (ועל עצם הכניסה לביה"כ, אי"צ נטי"י כלל מדינא – שו"ע אדה"ז סק"ס ס"ו. סברה"י פי"ג ס"ז).

אמנם, בעינינו ראינו מעשה רב, ליטול ג"פ בסירוגין (אפי"י) לתפלה. וראה בקובץ הנ"ל מפי השמועה. ולהעיר שכן ראינו גם "בעומד מלימודו" (אמירת שיחה) לפני התפלה (ע"פ רמ"א או"ח סוסי' רלג, ועיי"ש במג"א סק"ח. ולהעיר משוייע אדה"ז סצ"ב ס"ה. אבל בשו"ת ושב הכהן ס"ב ד"לאו מצד הדין הוא אלא מדרכי היראה, ואולי הוא ע"ד הקבלה"). ואפי"י בכה"ג ד"נטל לתפלה והפסיק אח"כ בלימודו כגון בזמן שדורשין" (אמירת שיחה בין מנחה לערבית), דעלה כי המג"א (שם) שלכו"ע אי"צ ליטול ידיו שוב. אלא, שבשו"ת ושב הכהן סוסי' ב (ועיי"ש ס"א) כי דיתכן לומר להחמיר מטעם שתהא נטי"י סמוכה לתפלה, כבני"כ. ועיי"ג בכ"מ בפרישה או"ח שם. ועצ"ע בטעמא דמילתא שנט"י ג"פ (דגם בני"כ אי"צ ליטול ג"פ, כ"א לשיי הרמב"ם (נ"כ פט"ו הי"ה) שמשום טומאת ידים נגעו בה, ומיירי בלא נטי"י שחרית, אף שלדעתו גם בנטי"י שחרית אי"צ ג"פ). וי"ל ע"ד מנהגו בנטי"י לסעודה (וע"פ או"ז ח"א סע"ג, הועתק בהגהות אשר"י חולין קיג, א (הובא בהיום יום כי שבט), וכפי שהובא בב"י יו"ד ס"ט קרוב לתחלתו – ראה ימי מלך ע"י 480 הע"י 70. ועוד. ובמקצת כיונו למש"כ בשערי הלכה ומנהג ח"ה ע"י נד). וכפה"י, משום ד"סמכו כו ליטול ידים ג"פ משום דאשכחן הכא (תמיד פ"ד מ"ב) דהדחה בעי ג"פ כו זכר לדבר מיהא הו"י (פי הראב"ד תמיד לא, א). וילי"פ ע"ד כל דברי חכמים משולשים (רא"ש יומא פ"ח סכ"ח), ראה ע"ד"ז בהמנהיג דיני חפיפה סק"ב בטעם טבילה ג"פ. ובאו"א ד"משום נטי"י שחרית דרו"ר כו הרגילו כל הנטילות לעשות כו"י (שלח"ג על המרדכי ברכות סר"ב). [ואישתמיטתי להניל בהליכות שלמה מועדים פי"ג הע"י 11]. ואולי הוא גם ע"פ קבלה – ראה כה"ח סק"ב סק"ב. ועוד. וראה בהנסמן בקובץ העו"ב ש"פ תרומה תשי"נ ע"י 22 ואילך.